

Keeleteaduse oskussõnu

Mati Erelt, Tiiu Erelt, Enn Veldi,
Eesti-inglise keeleteaduse sõnastik.
Eesti Keele Sihtasutus.
Tallinn, 2003. 215 lk

Kümmeaastat tagasi ilmus Mati ja Tiiu Erelti „Virolais-suomalainen kielitieteen sanasto” (Castrenianumin toimitteita 42. Helsinki, 1992. 122 lk), ning mõni aasta hiljem selle täiendatud ja soome terminite registriga varustatud trükk „Eesti-soome keeleteaduse sõnastik” (Tartu ülikooli eesti keele õppetooli toimetised 2. Tartu, 1995. 166 lk). Sõnastikud olid koostatud eelkõige eesti ja soome filoloogia üliõpilaste vajadusi arvestades, kuid et need olid esimesed ulatuslikumad eesti lingvistikasõnastikud üldse (2. trükk sisaldas üle 3000 eesti termini), on nende tarbijaskond olnud märksa laiem.

Kuna maailma keeleteadust on juba pikemat aega kujundanud peamiselt ingliskeelne lingvistikakirjandus, siis vajadus sellise lingvistikasõnastiku järele, kus üheks pooleks on inglise keel, on kahtlemata hoopis suurem. Hiljaaegu valminud eesti-inglise keeleteaduse sõnastik on mõeldud keeleteadlastele, emakeele ja võõrkeele õpetajatele, filoloogia üliõpilastele, tõlkijatele, ajakirjanikele ning teistele eesti- ja ingliskeelse lingvistikakirjanduse lugejatele ja ise kirjutajatele. Sõnaraamat sisaldab umbes 6400 terminit eri keeleteadusaladelt, nagu fonetika, fonoloogia, ortograafia, morfoloogia, sõnamoodustus, süntaks, leksikoloogia, semantika, pragmaatika, keelekorraldus, terminoloogia, nimeuurimine, stilistika, murdeuurimine, keeletüpoloogia, vestlusanalüüs, arvutilingvistika, keeleõpe jne, ning maailma keelte nimetusi.

Sõnastik esitab peamiselt selliseid mõisteid ja neile vastavaid termineid, mis üldisemalt esinevad eesti keeleteaduslikus kirjanduses. Teiste sõnadega – see on eestikeskne. Sõnastikus on arvestatud eesti lingvistidel välja kujunenud terminikasutust, kuid koostöös nendega

on eestikeelset terminivara ka mõnel määral korrastatud. Eesti terminite inglise vasted on võetud ingliskeelsest lingvistikakirjandusest.

Sõnastiku koostamisel on kasutatud ulatuslikult nii eesti- kui ka ingliskeelset lingvistikakirjandust, mille olulisemast osast, leksikograafilistest allikatest, annab ülevaate raamatus esitatud nimestik. Rohketes erialasõnastikes ja -entsüklopeediatest leiduvad ka mõisteseletused, mida sinne sõnastik ei sisalda. Paraku peab keeleteadussõnastike kasutaja olema valmis eri allikate vahelisteks vastuoludeks. Nii palju kui teadlasi, nii palju ka erisuguseid arvamusi.

Sõnastik on kokku pandud kasutaja jaoks kõige käepärasemas vormis – eesti terminite lihttähestikulises järjestuses. Sõnastiku lõpus on ingliskeelsete terminite tähestikuline register. Iga termini järel on number, mis näitab lehekülge, kus see sõnastiku põhiosas asub. Nii saab sõnastikku kasutada ka inglise terminite eesti keelde tõlkimisel.

Sõnastiku koostamisele on kaasa aidanud paljud Tartu ja Tallinna keeleteadlased, ühe või teise keeleteaduse valdkonna parimad asjatundjad.

Mati Erelt